

Koliko vrijede naši osobni podaci?

Ovih dana u medijima pratimo krizu u koju je upao Facebook nakon što se saznalo da je ustupio podatke o svojim klijentima engleskoj tvrtki Cambridge Analytica, koja ih je koristila za plasiranje (dez)informacija kojima je svrha bila utjecati na birače pred američke predsjedničke izbore 2016. Navodno su tu prste imali i Rusi. Amerikancima je njihova demokracija "svetinja" i teško podnose pomisao da se netko izvana petlja u njihove izbore.

Naravno, kad Amerikanci rade to isto drugima, to je u redu. Ali to nije tema ovog članka, pa ćemo s osmijehom krenuti dalje. Facebook je jedna od tvrtki koja većini svojih korisnika daje mogućnost da besplatno objavljuju svoju web stranicu i komuniciraju s "prijateljima". Tako smo svi postali izdavači, pa cijelom svijetu dajemo na znanje što mislimo, ili što smo danas ručali, kako vam drago. Naravno, Facebook mora na nečemu zarađivati, pa zarađuje na nama, koji plaćamo "besplatnu" uslugu prešutno dozvoljavajući da se naši podaci analiziraju i prodaju.

S druge strane, tvrtke koje žele plasirati svoje proizvode trebaju kupce. One raspolažu sredstvima za marketing i spremne su ih pametno uložiti. Trošak marketinga uračunat je u cijenu proizvoda, pa tako marketing na kraju krajeva ne plaća tvrtka, nego njezini kupci. Najefikasnije je ciljano oglašavanje, a Facebook zahvaljujući profiliranju korisnika zna naše interese i koje će nam reklame plasirati. Ništa novog, reći ćete, većina ljudi nije toga svjesna, ne želi biti svjesna, ili ih naprosto nije briga. No ono što ne znamo jest **koliko su naši podaci vrijedni?** FB je 2012. zaradio 4,2 milijarde dolara, 2016. 26 milijardi, a 2017. čak 40 milijardi dolara, pri čemu je čista dobit iznosila 16 milijardi! Koliko će tek zaraditi ove godine? Dva internetska giganta, Facebook i Google zajedno uzmu 61% zarade od online oglašavanja, što iznosi 25% globalnog novca za marketing.

Doduše nakon ovog skandala cijena dionica Facebooka je pala sa 184 na 150 dolara. Tome je doprinijela i inicijativa #deleteFacebook pokrenuta na drugoj socijalnoj mreži, ali korisnici Interneta ionako ne mogu dugo zadržati pažnju na jednoj stvari, pa će se sve brzo zaboraviti, nove "senzacije" će nas preplaviti i zaboravit ćemo sve.

Zanimljivo je bilo saslušanje Marka Zuckerberga pred Kongresom. Senatori su ga provocirali, pitali da li bi sudjelovao u donošenju bolje regulative koja bi štitila osobne podatke. Odgovorio je potvrdno. To bi bilo kao da lisicu zadužite za čuvanje kokoški. Jedan ga je senator pitao da li bi mu bilo drago da svi znaju u kojem je hotelu odsjeo? Nakon kraćeg razmišljanja, Zuckerberg je odgovorio da ne bi. Ispada da osnivač Facebooka cijeni svoju privatnost, ali ne i privatnost ljudi na kojima zarađuje.

Pitanje je: **Kad ćemo mi sami početi cijeniti svoju privatnost?** Kad sam pročitao koliki se novac vrti na Mreži, prva misao bila mi je: Kad FB i Google tako lijepo zarađuju na meni, zašto mi ne bi dali dio zarade? Ipak ti podaci pripadaju meni, zašto bi zarada bila njihova? Bruto društveni proizvod Hrvatske zasad je nešto veći od bruto zarade Facebooka, no po svemu sudeći FB će nas uskoro dostići i preći. Usporedbe radi, divovi poput IBM-a i HP-a imaju godišnji bruto prihod dva-tri puta veći od našeg BDP-a. Neto zarada Facebooka u prošlog godini jednaka je BDP-u Bosne i Hercegovine! Ne bi škodilo da se nešto tog novca vrati nama siromasima, zar ne? Kad se već "prostituramo", da bar nešto imamo od toga!

Kad sam se danas ulogirao u svoj FB account, dočekala me poruka: Odgovorite na pitanje kako bi vas ljudi lakše upoznali - Kad bi bili fiktivni lik, koji bi izabrali? Sve je to samo igra i zabava, nije prikriveno profiliranje kojim otkrivamo više nego što bismo htjeli, zar ne?

Privatnost bi trebali štiti prije svega sami, pazeći što objavljujemo, što pretražujemo, koristeći anonimizaciju pri surfanju. Pa onda i štiteći svoja računala od znatiželjnih očiju. Ali kako to postići kad na svojim računalima/telefonima/tabletima koristimo softver koji nas uhodi, a nedavno smo saznali da i procesori imaju "mala vrata". U medijskoj halabuci, koja je već zamrla iako ranjivosti Spectre i Meltdown još nisu zakrpane, gotovo su se nezapaženo provuklo nekoliko zanimljivih članaka.

Ako se sjećate, AMD-ovi su procesori su nešto manje ranjivi na nego Intelovi, ali sasvim dovoljno da nas izlože napadima. Istraživači iz Izraelske tvrtke CTS-lab pronašli i potvrdili niz ranjivosti AMD-ovih procesora, ali začuđuje da su proizvođaču dali rok od samo 24 sata da prouči rezultate prije nego oni objave detalje javnosti! Neki od članaka koji su prenijeli vijest pisani su u huškačkom tonu, kao da je riječ o naručenoj medijskoj kampanji kojom se želi blatiti AMD i skrenuti pažnja s drugih tvrtki. Ne pada nam napamet braniti ili zagovarati AMD, ali čitanje tog članka ostavlja mučan osjećaj, kao da smo upali u korporacijske ratove. Nama kao kupcima to je sve irelevantno, mi želimo sigurne procesore koji nas neće izlagati rizicima od špijuniranja.

Jedan drugi članak objelodanjuje još teži problem povezan s Intelom. Naime, navodno je bivši Intelov inženjer, a sada žviždač, objavio da je Intelove procesore ugrađen takovani **Management Engine Backdoor**, višestruki backdoori koji omogućuju pristup računalima bez obzira koji se OS koristi, čak i kad su ugašena (dovoljna je energija iz baterije). Na "mala vrata" može se dobiti pristup cjelokupnoj memoriji, priključenim uređajima, TCP prometu. Navodno su obavještajne službe pomogle pri izradi backdoora. Članak je dostupan [ovdje](#) [1], a na Wikipediji možete naći [članak](#) [2] posvećen ovom fenomenu, u kojem se navodi da Intel ugrađuje ME od 2008., ali i da AMD ima slične funkcije od 2013.

Mnogi ove vijesti uzimaju s rezervom, vjerojatno i zato jer im se tako nešto čini pretjeranim. Čista teorija zavjere, zar ne? Kao da bi Intel dozvolio tvrtkama i pojedincima da sumnjaju u njegove proizvode? Zar ne bi time ugrozili svoje poslovanje? Uostalom, preplavljeni smo "lažnim vijestima", pa bi ovo mogla biti jedna od njih.

Što se mene tiče, nemam namjeru u dogledno vrijeme kupovati novo računalo. Jedan kupac manje, koliko god to njima značilo. Meni znači mnogo.

Pa što ću onda kupovati? Još je jedna vijest prošla ispod radara. Postoji nada da ćemo jednog dana koristiti procesore koji nemaju namjeru špijunirati svoje korisnike. Radi se o Risc-V procesoru koji jedini ima posve open source set instrukcija! Zašto bi to bilo važno? Zato, na primjer, što je na [Black Hat konferenciji](#) [3] pokazano da x86 procesori sadrže nepoznate, nedokumentirane instrukcije.

Otvoreni softver i otvoreni hardver neće sami po sebi riješiti sve sigurnosne probleme, (spominje se pokušaj da se u kernel BSD-a ubaci "kriptografska" funkcija koja je bila prikriiveni backdoor), ali su oruđe kojim se možemo suprotstaviti dominaciji snaga koje žele kontrolirati svijet po svaku cijenu. Zato bi ih open source pokret svatko od nas trebao podržati. Ne samo pojedinci koji drže do sebe i svoje slobode, nego i tvrtke koje vjeruju da poslovne tajne treba čuvati, kao i državne institucije koje štite svoje građane.

pet, 2018-04-13 20:33 - Aco Dmitrović **Kategorije:** [Kolumna](#) [4]

Vote: 5

Vaša ocjena: Nema Average: 5 (1 vote)

story_tag: [osobni podaci](#) [5]
[sigurnost](#) [6]

Source URL: <https://sysportal.carnet.hr/node/1802>

Links

- [1] <https://themerkle.com/what-is-the-intel-management-engine-backdoor/>
- [2] https://en.wikipedia.org/wiki/Intel_Management_Engine
- [3] <https://www.youtube.com/watch?v=KrksBdWcZgQ&t=1820s>
- [4] <https://sysportal.carnet.hr/taxonomy/term/71>
- [5] <https://sysportal.carnet.hr/taxonomy/term/153>
- [6] <https://sysportal.carnet.hr/taxonomy/term/82>